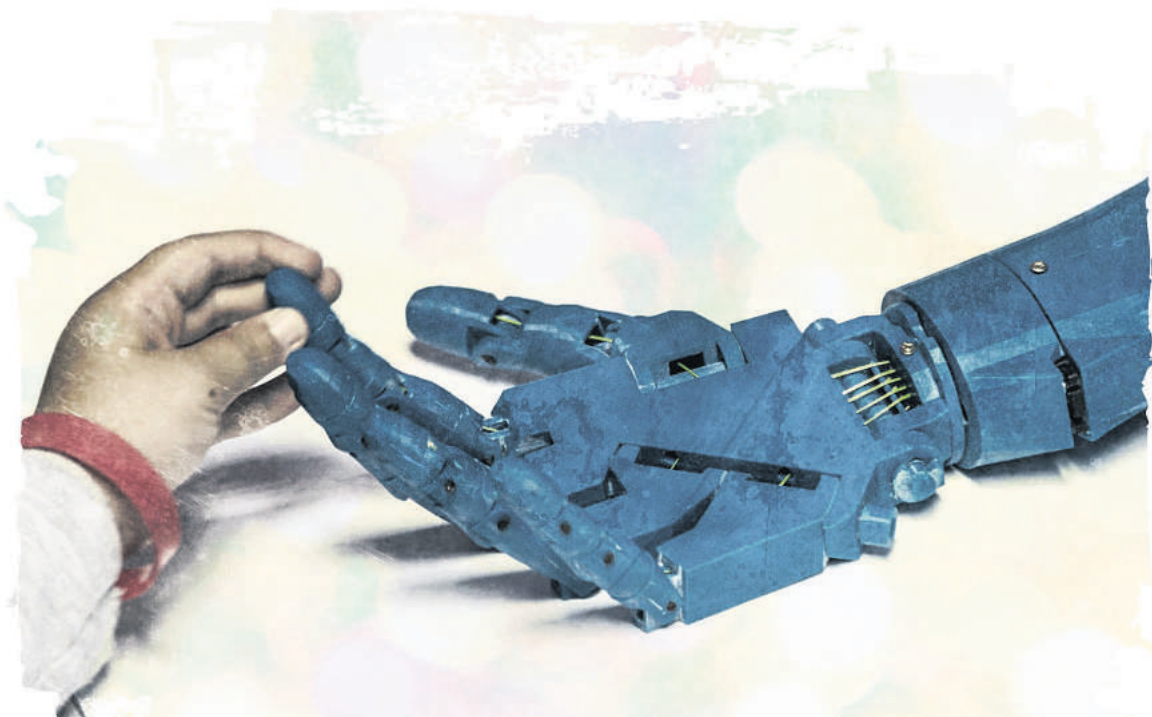

Da mennesket og teknologien smeltede sammen til en digital cyborg

Den digitale teknologis indtog i danskernes hverdag diskuteres dagligt, og fokus er især på de håndgribelige oplevede konsekvenser – den opmærksomhedsstjælende mobil, vores digitale sikkerhed og de sociale medier, der er skyld i alt lige fra et forskruet kropsideal til valget af Trump. Menneskers brug og udvikling af digital teknologi påvirker uden tvivl vores hverdag, og det samfund vi lever i. Men det former også vores identitet og krop, som er digitaliseret til en grad, hvor det nærmest ikke længere er muligt at forstå os selv, uden også at inddrage det teknologiske aspekt. Vi er i konstant berøring med digital teknologi; vi rører ved den, vi måler og registrerer vores bevægelser, vi portrætterer kroppen med billeder på sociale medier, og skaber forskellige online-identiteter, som opleves virkelige, selvom vi ikke er fysisk til stede. Vores liv er blevet digitaliseret til en grad, at vi ikke længere tænker over det i hverdagen – men måske også til en grad, hvor vi er blevet til digitale cyborgs?

Indrømmet, det lyder mest af alt som en figur fra en sci-fi film – halvt menneske halv maskine – men hvis vi ser hverdagen fra et digitalt perspektiv, er det måske alligevel en passende metafor. For mange, inklusive os selv, er det blevet så naturligt, at mobilen er tæt på eller i nærheden af kroppen, at vi føler, vi mangler noget, hvis vi glemmer den hjemme på køkkenbordet. Vi vender om og henter den, da den er vores hukommelse, personlige assistent og forlængerarm til sociale relationer – den er blevet en del af vores eksistens. Vi tjekker Facebook uden at tænke nærmere over det og betragter ikke længere internet-oplevelsen eller vores sociale online-profiler som virtuel reality, men som en almindelig og social del af vores hverdag. Løbeturen defineres ikke kun af fornemmelsen mod asfalten, den kolde luft i lungerne eller skoens trykken mod huden, men også af målingen og registreringen, vores online-venner, som kommenterer eller liker vores performance, og musikken i ørerne, som giver rytme til kroppens bevægelser.

Den digitale teknologi er blevet mere end blot et redskab – den er en naturlig medskaber af hverdagen, vores oplevelser og dannelse af sociale relationer. Ligesom den klassiske cyborg er mennesket og maskinen smeltet sammen, og teknologien er med til at forandre, forme og endda forstærke mennesket. Hvor Terminatoren er let genkendelig, er den digitale forandring af mennesket mindre håndgribelig,

Menneskers brug og udvikling af digital teknologi påvirker uden tvivl vores hverdag, og det samfund vi lever i. Men det former også vores identitet og krop, som er digitaliseret til en grad, hvor det nærmest ikke længere er muligt at forstå os selv, uden også at inddrage det teknologiske aspekt.

da det ikke kun handler om mobilen som ekstra kropsdel, men også om det kulturelle, sociale og det menneskelige. Når denne forandring opleves negativt, er det ofte med teknologien som synderen, der leder mennesket i fordærv. Men det er nu engang mennesket selv, der har opfundet og anvender teknologien, og deri ligger, at vi har et ansvar og kan påvirke udviklingen.

Vi er allerede kritiske overfor tiden bag skærmen, da vi oplever, det har betydning for vore nære relationer, når vi mentalt forsvinder ind i den digitale verden. Børn og forældre reagerer på hinandens skærmtid, vi diskuterer regulering af forbrug og spilleregler på de sociale medier. En ting er oplevelsen af den digitale adfærd, men hvilke konsekvenser medfører det på sigt? For eksempel advarer forskere om, at børn og unges store tidsforbrug bag skærmen kan få negative konsekvenser for udvikling af sociale kompetencer, såsom samvittigheden og evnen til at sætte sig i andres sted. Det er nemlig gennem vores fysiske sociale kontakt med andre, vi lærer at aflæse og reagere på andres følelser, og dermed hvordan vi skal opføre os i sociale sammenhænge. Ligeledes er der bekymring over, om den todimensionelle oplevelse af verden gennem skær-

men og den konstante stimuli herfra kan ændre hjernen og påvirke vores kognitive evner. Hvordan og om det sker, vil tiden vise os, men allerede nu kan vi se, at det har betydning for vores opmærksomhed og koncentrationsevne, og dermed vores læring af ny viden.

Fra et sociologisk perspektiv peger undersøgelser på, at vi ikke nødvendigvis erstatter fysisk social kontakt med sociale medier, men at de sociale medier er et supplement, som er med til at forstærke den "virkelige" del af vores sociale liv. Vores online-identiteter er med til at vedligeholde venskaber og relationer, der måske ellers ville lide under geografisk afstand eller travlhed i hverdagen. Omvendt kan det også forstærke følelsen af at være ensom og holdt udenfor, når børn og voksne ser andre dele billeder fra en fest, som de ikke var inviteret til. Vores relationer, eller opfattelsen af dem, bliver på godt og ondt forstærket gennem den digitale verden, men også vores eget selvbillede og identitet bliver påvirket. Endvidere peger forskningsstudier på, at de "digitalt indfødte" danner sociale relationer og netværk anderledes end tidligere generationer, da en del af relationsdannelsen foregår via de digitale medier.

Det betyder, at for at være en del af det sociale fællesskab skal de udvikle digitale sociale kompetencer, og ikke mindst være digitalt til stede!

Det er ikke nyt, at mennesket og samfundet forandres af ny teknologi, men den digitale teknologis netværksagtige og allestedsnærværende karakter knytter os og maskinerne sammen på kryds og tværs i et omfang og med en hastighed ikke set tidligere. Dette giver både muligheder og udfordringer, som skal håndteres i et aktiv samspil mellem erhvervslivet, det offentlige og borgerne – mellem de digitale producenter og brugerne – for at kunne opretholde sammenhængskraften og tilliden i samfundet. For den information og viden, der følger med digitaliseringen, giver os mulighed for i fællesskab at udvikle bæredygtige og innovative løsninger på de fælles problemer, vi står overfor. Ligesom det stiller krav til, at vi tager et fælles ansvar for håndtering af udfordringer om privatlivets fred, falske nyheder, digital sikkerhed, og ikke mindst den digitale teknologis påvirkning af vores evne til lære og indgå i sociale relationer.

Helle Maria Monke
studerende på uddannelsen
Sociologi og Kulturanalyse

John Storm Pedersen
professor ved Institut for Sociologi,
Miljø- og Erhvervsøkonomi, Syddansk Universitet